

у одбору. (Чује се: Извесна министарства имају своје листове и имају поједине уредбе општампане.)

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Ако те уредбе дамо у штампу, то ће коштати врло много.

Љуба Јовановић Не мора се баш штампати, већ с нешто добре воље све се то може лепо уредити.

Милорад Вујичић: Господо, ја сам хтео, да вам свратим пажњу на једну ствар. Ви знате, да према чл. 130. прелазним наређењима Устава Влада има да поднесе у року од месец дана од проглашења Устава уредбе, за које Влада хоће да имају законску снагу и према томе члану све уредбе, које ми не би добили од Владе, има да отпадне и оне постају неважеће. У том случају, господо, ми о њима немамо више шта решавати. Зато сматрам да Законодавни Одбор има тачно да утврди и да зна које је уредбе до одређених дана добио и само о тим уредбама може бити у будуће дискусије а остале, које до Уставом одређенога рока нису предате Законодавном Одбору, престају важити као закони и оне су самим тим поништене. То је једно.

Друго, као што је лепо казао господин Љуба Јовановић, ове уредбе треба одштампати и раз-

дати члановима одбора или би још боље и лакше било, ако би се оне могле наћи у »Службеним Новинама«, па нам раздати те новине од прилике у 40 примерака.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Ако се слажете с тим, господо, ја бих седницу сазвао за сутра у 9 сати.

Др. **Анте Дулибић**: Ја бих молио Председништво, да се постара и чланове одбора на време и телеграфски позове како би присуствовали седницама, још од почетка. На пример, ја до данас нисам био позван, већ сам из новина читао да су се седнице Законодавног Одбора држале, а ја нисам примио никакву обавјест. Ја сам данас дошао на позив господина дра. Нинчића чим сам га добио код куће за данас. Изненађује ме, да раније нисам био позват брзојавом преко Поглаварства, што је било врло лако учинити.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: У будуће ћемо Вас телеграфским путем и на време позивати, али зато треба да оставите сви тачне адресе.

Данашњу седницу закључујем, а идућу заказујем за сутра у 9 сати пре подне с дневним редом, који сам мало пре објавио.

(Седница је закључена у 10 $\frac{3}{4}$ часова.)

VIII. СЕДНИЦА

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

КРАЉЕВИНЕ

СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

држана 3. августа 1921. године у Београду.

(Почетак у 17:15 часова.)

Председавао Потпредседник др. **Грегор Жерјав**.

Заменик Секретара **Фехим Курбеговић**.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Отварам седницу Законодавног Одбора, видим да има доста чланова за рад.

Господо, ми смо се о дневном реду, који имамо данас да решавамо, већином већ споразумели. Прва тачка дневног реда је пословник Законодавног Одбора. Ја сам, господо, раздао члановима Законодавног Одбора нацрт пословника, који одговара споразуму у представничком одбору. Ради тога мислим, да генерална дебата баш није потребна. Ја бих молио господина Секретара, да чита нацрт пословника члан по члан, па ако би код кога члана било какве примедбе, онда ћемо дебатovati и формално решавати. Ако не буде никакве примедбе, онда нећемо ништа решавати, и онда се сматра да је дотични члан примљен. Изволите чути 1. члан нацрта пословника.

Заменик секретара **Фехим Курбеговић** чита члан 1. нацрта пословника. (Нико се не јавља за реч.)

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Пошто нема никакве примедбе, идемо напред.

Заменик секретара **Фехим Курбеговић** чита члан 2. нацрта пословника.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Желело се да се гласа тајно. Усваја ли Одбор тајно гласање у овом члану 2.? (Усваја.) Овај члан је примљен.

Заменик секретара **Фехим Курбеговић** чита члан 3. нацрта пословника.

Јован Ђоновић: Хоћу да приметим, да је тешка стилизација овога члана 3.

Заменик Секретара **Фехим Курбеговић**: Господо, овде се мислило најме ово: Имаћемо одсече, па у овим одсечима свака група има свога представника, који ће преговарати. Ако се не би споразумели, да се прими акламацијом, онда се имају бирати представници писмено листама по начелу сразмерног представништва.

Јован Ђоновић: Онда, господо, треба овако рећи: »избори се врше листама по начелу сразмерног представништва«, а друго да отпадне.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Прима ли Одбор члан 4. са овом исправком? (Прима.) Онда идемо даље.

Изволите чути члан 5.

Заменик секретара **Фехим Курбеговић** чита члан 5., који гласи:

»Члан 5.

Одбор (одсек) може решавати ако је присутна једна трећина чланова. Председник води списак присутних. Место чланова одбора (одсека) могу учествовати заменици из исте групе. Они имају

на седници одмах да јаве председнику кога замењују.

Пуноважни закључци доносе се већином присутних чланова. При једнакој подели гласова предлог се сматра одбаченим. Председник гласа последњи».

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: То је ова ствар, која је важна, да заменици могу аутоматски долазити у одбор само с тиме, да се одмах јаве председнику и кажу кога замењују, и разуме се, да буду из исте групе. Реч има Јован Ђоновић.

Јован Ђоновић: Ја сам хтео да вас умолим за једно обавештење. Колики је број чланова једнога одсека? (Потпредседник др. **Жерјав**: Девет.) Онда, ако речава једна трећина одсека, то је сувише мало. У томе случају значило би, да стварно три човека праве одсек, јер се овде каже, да се одлуке могу доносити, кад је присутна једна трећина чланова одсека. Међутим, по моме мишљењу, требало би за рад у одсецима да буде присутна бар једна половина чланова одсека.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Реч има господин Љуба Јовановић.

Љуба Јовановић: Кад већ усвајамо систем заменика као и то, да је за решавање потребна трећина присутних чланова, онда бих ја био за то, да ми усвојимо као потребан број присутних чланова за решавање у одсеку једну половину. Иначе, ако остане овај број »једна трећина«, онда би значило, да стварно решавају двојица.

Још бих предложио, да се у овој реченици другој, која гласи: »Место чланова одбора (одсека) могу учествовати заменици из исте групе«, ове последње речи »из исте групе« изоставе. Господо, код нас је више група и може потреба и стручна и политичка захтевати, да заменици не буду из исте групе. А то се, господо, чини да би се омогућило и малим групама, да у даној прилици имају своје представнике у одсеку. То зависи дакле од односа, који ће бити међу нама, па зато не треба везивати заменике са једном истом групом.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Реч има господин Јован Ђоновић.

Јован Ђоновић: Господин Јовановић има право, јер има група, које нису имале своје засебне листе, него су правиле заједничку листу са другим групама. Да би ипак и њихови заменици могли доћи, боље би било рећи, да заменици морају бити са исте листе кандидационе, а не из исте групе.

Љуба Јовановић: Ја нисам тако мислио, али је и ово оправдано. Ја сам схватио много шире. Молим вас, имајте на уму да је ово сталан одбор, који се не може мењати, већ како нас је устав утврдио, тако ми са оним листама једанпут предатим Скупштини у почетку нашега рада стојимо и данас и стојаћемо увек и за то је потребна нека већа еластичност. Зато ја не бих био да се везује за листе.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Само да кажем, зашто се изабрао израз »група«. То је учињено ради тога што су биле две листе, које су се делиле у две групе. Земљорадничка листа се састоји из две политичке групе. Ту се изабрао израз »заменници из исте групе« ради тога, јер је припадност истој групи већа легитимација за дотичног заменика. Ако би ово испало, онда би мо-

рали тражити да донесе некакву легитимацију или допис, да на тој седници као заступник тај и тај господин може присуствовати. Али ја сам хтео да се опростимо тога формалитета, и ако дође од исте групе, довољна је та његова легитимација ако нема тога члана. То је кратки поступак.

Има реч господин Анђелић.

Павле Анђелић: Између господина Јовановића и Ђоновића има један неспоразум. Тај је неспоразум у томе, што господин Јовановић вели, да могу замењивати и друге групе, односно са друге листе људи, да би се дало опозицији могућство, да на тај начин може учествовати у оним седницама одсека, где она није бројно заступљена у Законодавном Одбору. Међутим, ја се бојим злоупотреба ако се то усвоји, да они, који буду у Законодавном Одбору, не замењују чланове опозиције, који су одсутни. За то је требало да остане како је редиговано: да буду заменици из исте групе. Ми имамо да се држимо Пословника и закона. Када су они ту ствар решили и када су се бирали између себе, онда су били заједно, и ми ћемо са те листе примити једнога заменика, ако није дошао онај, који је изабран, да се зна, који је дошао у Одбор, без обзира у коју је партију отишао. То се нас неће тицати. За то мислим, да се измени ова реч »група« и да буде »из исте листе«.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Реч има господин Миладиновић.

Др. **Жарко Миладиновић**: Ја ћу да додам речима, које су пале овде још и ово: Да не дође овако, да може замењивати други, који није на истој листи, са које је дотични члан изабран, онда можемо доћи у дилему, да незнамо коме да дамо право, јер могу да дођу двојица, тројица па да кажу: ја хоћу да присуствујем седници. Ми то не можемо одлучити, јер немамо одредаба. И онда бисмо довели сами себе у апсурд. Осим тога овај Пословник може бити само у оквиру Скупштинског Пословника, у коме изрично стоји, да ту долазе заменици са исте листе.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Ја се слажем с тим да буде: »са исте листе«. Ако је са друге листе, онда мора писмено овлашћење донети од дотичног члана. Треба да се стави јасан предлог.

Има реч господин Јован Маговчевић.

Јован Маговчевић: Један предлог да буде, место »групе« »листе«.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Реч има господин Љуба Јовановић.

Љуба Јовановић: Ја остајем при своме предлогу.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Ваш је предлог: »Из исте листе. Ако је из исте листе мора се дотични заменик легитимирати писменим овлашћењем члана кога замењује«.

Петар Марковић: То би било противно Пословнику Народне Скупштине, односно Уставотворне Скупштине, јер тамо је прописано, да се замењивати може »са исте листе«. И онда бисмо ми, који хоћемо да проведемо овај Пословник у смислу и по аналогији Пословника Уставотворне Скупштине, погазили овај Пословник, јер се тамо изрично каже: да замене може бити са исте листе, и најбоље би било да се усвоји да буде »са исте листе«. То долази због спора између Земљорадничке и кметijske странке.

Друго. Ја бих предложио да реч »одсек« у заградни отиадне и да дође нова редигована алинеја: »да у одсеку мора бити присутна половина чланова«.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Ова ствар, да мора бити половина присутна, сматрам, да је примљена, јер су сви за то. Сада је отворено питање, како је са предлогом г. Јовановића, који би предлагао, да су из исте листе, пошто смо сви споразумни, пошто видим да израз »група« није пословнички да се дода, ако у случају припада заменик другој групи, мора се указати овлашћењем онога кога замењује.

Јован Маговчевић: Кад ја не овластим некога да ме замени, а нема довољан број за решавање, значи. Председништво не може позвати заменика из листе, који долази за мнош. (Гласови: Само ово да остане са листе.)

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Господо, да гласамо. (Гласови: Сви смо за то.)

Дакле, остаје са исте листе, а не из исте групе, и да се реч »одсек« избрише и да се дода нова алинеја: »у одсеку мора бити за решавање присутна барем половина чланова«.

Дакле чл. 5. гласио би овако:

»Одбор може решавати ако је присутна једна трећина чланова а одсек, ако је присутна половина чланова. Председник води списак присутних. Место чланова одбора (одсека) могу учествовати заменици са исте листе. Они имају на седници одмах да јаве председнику кога замењују«. Оваква стилизација се прима.

Даље овај члан гласи: пуноважни закључци доносе се већином присутних чланова. При једнакој подели чланова предлог се сматра одбаченим. Председник гласа последњи.

Љуба Јовановић: У даном случају председник је онај, који председава или онај, који замењује председника.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Дакле реч председник остаје.

Заменик секретара **Фехим Курбеговић** чита:

»Члан 6.

На седницама одбора и одсека води се кратак записник у коме се бележе нацисмено предати предлози и одлуке. Кратки записник прочита се почетком наредне седнице. На седницама одбора води се и стенографски записник«.

Љуба Јовановић: Треба да стоји »о седницама« а не »на седницама«.

Јован Маговчевић: Не о седницама, него о ономе што се на седницама решава. Дакле треба да стоји на седницама, јер је то правилније.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Прима ли одбор чл. 6.? (Прима.) Објављујем, да је примљен.

Заменик секретара **Фехим Курбеговић** чита чл. 7.: »Одсеци имају 5—15 чланова према решењу одбора. Они бирају између себе председника, потпредседника и секретара, а осим тога за сваки предмет известнога одбора. Ако председништво одсека на позив председништва одбора не би сазвало одмах седницу за решавање одсеку упућених предлога, председник одбора има право да сам или преко свога заменика, којег именује у ту сврху, сазове и води седницу одсека«.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Има ли какве примедбе? (Нема.) Објављујем, да је члан 7. примљен.

Заменик секретара **Фехим Курбеговић** чита члан 8.: »Седницама законодавног одбора могу присуствовати сви народни посланици. У седнице одбора и одсека могу се звати и стручњаци да се чује њихово мишљење.«

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Реч има г. др. Јанко Шимрак.

Др. **Јанко Шимрак**: Кад је уставни одбор почео да ради, предлагало се са више страна, да би седницама тога одбора требало да присуствује и наша јавност преко новинара. Зато ја сматрам, да би на сваки начин било потребно, будући је Законодавни одбор у неку руку заменик Парламента, допустити да се и нашој јавности омогући приступ нашим седницама. (Гласови: То не треба да дође овде.) Не могу тачно рећи, да ли то баш треба доћи овде или би било zgodније, да дође на ком другом месту, али сматрам да овом приликом треба да решимо, да нашој јавности омогућимо да присуствује нашем раду. Тако ће наш рад бити изложен критици јавности и јавност ће имати прилике да о нашем раду доноси боље извештаје но што их је досада добијала. Ви знате да сваки новинар пратећи скупштински рад добија други поглед, а други кад добија службене извештаје, који немају у себи толико јакости и нису тако критички обрађени, како ће бити обрађени, кад присуствимо новинаре да присуствују нашим седницама. Тиме ће само наш рад добити већи ауторитет и видиће се, да није ништа од јавности скривено, него да је наш рад једна отворена књига. То је мој предлог.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Уставни одбор је у своје доба решио, да његове седнице нису јавне у томе смислу, да би и новинари могли њима присуствовати, али ја признајем, да је наша ситуација мало друкчија. Ми нисмо обичан скупштински одбор, као што је био онај уставни одбор, и ја према томе молим господу посланике, да се изјасне, да ли примају овај предлог г. Шимрака или не. Отварам о томе начелну дебату.

Павле Анђелић: Ја се слажем са г. Шимраком, да седницама законодавног одбора присуствују и новинари и молим, да се тај предлог стави на гласање.

Др. **Јован Радонић**: И ја се слажем са предлогом г. Шимрака, али треба расчистити да ли он сматра да треба допустити приступ само новинарима или и осталој публици. (Гласови: Само новинарима.)

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Молим г. Шимрака, да поднесе формалан предлог.

Др. **Јанко Шимрак**: Мој предлог је овај, да се дода нова алинеја овоме члану 8.: »Седницама законодавног одбора могу присуствовати и сви народни посланици и преко председника легитимисани новинарски извештачи«.

Јован Ђоновић: Да не би било неспоразума, да утврдимо, да се ово присуство новинара односи само на седнице пленума одборског, а не и на секције.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Дакле предлог г. Шимрака је примљен. (Гласови: Примљен.)

Заменик Секретара **Фехим Курбеговић** чита члан 9., који гласи: »Законодавни одбор општи са Министрима преко свога председника или преко чланова, које за то одреди. Одсеци опште са владом непосредно на седницама, а писмено преко председништва законодавног одбора«.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Прима ли се чл. 9. како је прочитан? (Прима.) Објављујем, да је члан 9. примљен.

Заменик Секретара **Фехим Курбеговић** чита члан 10. који гласи: »Законодавни Одбор и одсеци састају се у згради Народне Скупштине, али могу држати своје седнице и у Министарствима«.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Молим господо, да се о томе редовно дебатира. Господо, пре смо примили, да мора негде на једном нарочитом месту у скупштинској згради бити позив. Реч има г. Курбеговић.

Фехим Курбеговић: Ја бих предложио овако: »Законодавни Одбор и одсеци састају се у згради Скупштине, али одсеци могу одржати своје седнице и у Министарствима«.

Према томе би одсеци, ако им је то угодно, могли држати своје седнице и на другоме месту.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Онда би гласио овај 10. члан овако: »Законодавни Одбор и одсеци састају се у згради Народне Скупштине, али одсеци могу одржати своје седнице и у Министарствима«.

Реч има г. Марковић.

Петра Марковић: Господо, мени се чини, да овим што је наглашено, да би ми могли добити неко нарочито место, ако не би могли добити то место у Скупштини, мени се чини, да би ми тиме могли сами себи да вежемо руке.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Ја сматрам ову ствар за решену, а ако добијемо једанпут другу зграду, онда можемо изменити ово. Молим г. Известноца да прочита чл. 11.

Заменик секретара **Фехим Курбеговић** чита чл. 11. који гласи:

»О законским предлозима у смислу чл. 1. а) и в) води се у Законодавном Одбору начелни претрес, где ће говорити најпре од сваке групе у име њезине по један говорник највише сат и по, а затим појединачни говорници највише по сата. Говорници ових група имају да се јаве одмах почетком претреса, чим оне сврше, одбор ће рецити колико ће се још говорника оставити да говоре. О томе се гласа на предлог Председника или пет чланова одмах без претреса. Кад је дебата на тај начин закључена, има да говори још по један говорник изабран од пријављених говорника »за« и »против«. (Гласови: Ово је много сат и по. Доста је сат.)

Јован Маговчевић: Имајући у виду да имамо мало седница; мислим, ако би се оставио овако дуг рок говора, да нећемо имати довољно времена за рад.

Јован Ђонович: Господо, ми смо морали Устав донети по једном Пословнику, који је стегао право посланика. То је и разумљиво. Али сада када смо прешли да радимо законске послове, онда право народних посланика на дискусију не би требало ограничавати, а право у одбору још мање, зато што одбор има да решава у последњој инстанцији. Дакле Одбор је стварно

Народна Скупштина и зато ја не бих хтео да се ограничи право народних посланика, да могу да кажу свој суд и своје мишљење о једној Уредби или о једном закону. То је и у интересу посла, који се има да сврши у Одбору и ради тога ја не бих могао да примим овај последњи став где се каже, да може Председништво или пет чланова одмах без претреса да гласа о томе. Ја бих оставио слободну дискусију и не бих био за ово, како је у предлогу.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Реч има г. др. Шимрак.

Др. **Јанко Шимрак**: Ја се слажем са предговорником и његово је мишљење посве оправдано. Кад би било јаке опозиције у Законодавном Одбору, онда бих разумео зашто се ограничава време појединих посланика. Међутим опозиција је по своме броју мала, па и ако би хтела опозиција, не би никако могла да развлачи рад Законодавног Одбора. Ја мислим, да би били ради тога разлога, и ради тога што ће се у Законодавном Одбору решавати питања врло важна, решаваће се најважнији закони читаве државе, много важнији него што је сам Устав, и онда не треба да се спречава слобода појединих говорника. Ја сам дубоко уверен, да ће господа представници владиних странака бити принуђени да говоре много више него што се овде предвиђа. Ја бих с тих разлога био против свакога ограничења говора појединих говорника. Зато нека се постави парламентарно начело о трајању говора и нека се ова одредба не уноси. Ако Ви кажете да има право један члан Одбора о важној ствари да говори само пола часа, о ствари која се тиче унутрашње политике, Ви сте онда тога члана Одбора ограничили, да не може довољно да се изјасни.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Има реч г. Курбеговић.

Фехим Курбеговић: Ја се слажем са госп. Шимраком, да не треба ограничавати време говора појединих говорника у Законодавном Одбору. Готово кад се узме у обзир, да ћемо претресати и прегледати не само досадашње уредбе, него кад се узме у обзир, да ћемо претресати нове законске предлоге, онда ће бити потребно да се дуже говори и разлаже у начелном претресу. И зато држим, да није потребно да се време ограничава. Само једно бих узео у обзир, кад смо расправљали у Уставном Одбору, десило се, да је једна група имала свега једнога представника у Уставном Одбору и он се направно одсутан, пошто је већ пре тога говорио начелно о начрту Устава и у његовом одсуству говорио је његов заменик. Ако би се ово дозволило и оставило време неограничено, да се сви са листа једне групе изређају да говоре у Законодавном Одбору, онда би они могли ометати рад Одбора. Ја сам дакле зато, да се време говора не ограничава, али кад говоре редовни чланови Одбора онда не могу доћи њихови заменици да исто толико говоре. Сећам се врло добро, да је у Уставном Одбору најпре говорио г. Дивац, па је онда дошао г. Кристан и после Дивца говорио у начелу о начрту Устава.

Др. **Жарко Миладиновић**: Господо, пословник се зато прави, да се омогући рад било у представништву, Скупштини или Одбору, и никада пословник не сме бити с једне стране ни тако апсолутистички састављен, ни с друге стране да говорници говоре и раде шта хоће и како хоће,

па да један предмет растегну и да много времена прође, док се једна ствар сврши. Господо, и у најслободоумнијим пословницима има установе тако зване клотире и та клотира није зато да запуши говорницама уста, него је зато, да омогући рад у одбору, у одсеку или у Народној Скупштини. Овде по моме схватању сасвим је умесио да се дода да један главни говорник говори сат и по, а остали по пола сата. Сад ако се види да има опструкције, онда се може употребити клотира. Али ако Ви мислите, да је то велико право, онда да изоставимо то и да кажемо: на захтев 6 чланова да се може завршити дебата. Ја знам, да у Уставном Одбору није вршена клотира неправедно. Ја знам, да су многи говорници много говорили и поред свега онога строгога пословника, а ово је још блажији пословник према ономе. Према томе ми бисмо могли само да изоставимо онај став, где се каже: »На предлог Председника«, па да се каже на предлог пет чланова. Треба имати пред очима, да ће се овде имати много предмета да посвршава, па ако се будемо и сувише уцуптали у непотребне дебате, оне које затежу ствар, онда је могуће да ми нећемо ни близу посавршавати оно, што би требало да свршимо.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Господо, ја морам само да кажем, да смо јуче имали једну малу седницу представничког одбора и да смо се овако сложили. И господин заступник муслиманског клуба био је тога мишљења. Ради тога молим, да се сложимо у томе. То је концесија опозицији, да главни говорници говоре један и по час. Дакле, господо, ако ствар не иде споразумно, онда да гласамо.

Јован Радонић: Ја бих прихватио предлог г. Миладиновића, да се избрише: »На предлог председника« него да буде: »На предлог 5 чланова«.

Јован Маговчевић: Ми, господо, треба да имамо у виду рок у коме треба да посавршавамо уредбе којих има око 300. Ја бих желео, да се за претрес тих уредаба одреди краћи рок.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Дакле, предлажем, да се жртвују речи: »Председник или« а да се остави да мора бити 5 чланова. Господо, јесмо ли споразумни? Је ли опозиција споразумна? (Јесте!) Сматрам, да је примљено жртвовање председника.

Заменик секретара **Фехим Курбеговић** чита члан 12. нацрта пословника који гласи:

»Члан 12.

Претрес у појединостима врши се у Одбору по члановима законских предлога према пропису чл. 11. с тим, да говорници група и појединачни говорници имају да говоре највише пола сата.

Ако се ради о опширним законским предлозима, који су пре њихова подношења били предмет дискусије у стручним комисијама, претрес у појединостима врши се по главама законских предлога а тако се по њима и гласа, ако председник не сматра за потребно, да се гласа о сваком члану посебнице или то не затраже 5 чланова Одбора«.

Јован Ђоновић: Ја бих предлажно, да се и овде, као што је и раније било, избрише реч »председник«, па стави: »Ако траже 6 чланова«.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Председник неће саботирати и ако види, да је потребно онда ће сам одредити.

Љуба Јовановић: У другом ставу, где се спомиње стручна комисија, желео бих знати на коју се стручну комисију мисли, да ли из круга самог одбора?

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: То су комисије, које раде у Министарству Правде и у Министарству за Конституанту. Сматрам, да је примљен чл. 12.

Заменик секретара **Фехим Курбеговић** чита чл. 13. нацрта пословника:

»Члан 13.

О привременим законима, уредбама итд. законског значаја претрес у одсецима врши се само у појединостима према пропису чл. 12. овог пословника. Одсек има да изради преко известноца писмени извештај о сваком предмету у коме има да изнесе закључке и мотиве одсекове већине. Мањина може изабрати са своје стране известноца, који ће исто тако израдити писмени извештај Законодавном Одбору. У пленуму Одбора се након прочитања извештаја већине и мањине врши претрес у начелу и у појединостима, по прописима члана 11. и 12. овога пословника«.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Као што видите, господо, у неким је примерцима овде изостало нешто. Коначни став гласи овако: »У пленуму Одбора се након прочитања извештаја већине и мањине прелази без генералног претреса на претрес у појединостима, где се поступа по прописима члана 11. и 12. овога пословника«.

Јован Ђоновић: То, господо, значи да генерални претрес по уредбама и привременим законима буде искључен и у одсецима и у пленуму одборском. Ја се с тим не слажем. Разумем да се у одсецима води дискусија у појединостима, али не знам зашто се не би водила генерална дискусија у пленуму, јер ће бити људи, који се не слажу у принципелним гледиштима и зашто да они у генералној дебати не кажу своје принципелно гледиште? Генерални претрес треба да се сачува у пленуму одборском, а ми смо се и јуче договорили да тако и буде.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Ако смо тако решили јуче, онда то морамо овде да додамо.

Др. **Жарко Миладиновић**: Ја не могу да разумем зашто би требала овде генерална дебата, јер је овде реч о привременим законима и уредбама и т. д., и ми ћемо видети, да ли су они одобрени или не и по томе то више није дебата у појединостима, него генерална дебата. Ми овде треба да разумемо онако шта је законодавац хтео са овим да каже.

Др. **Урош Стајић**: А шта ћемо да радимо, ако хоћемо да уништимо целу уредбу?

Фехим Курбеговић: Ја се не бих сложио са Жарком Миладиновићем. Држим, да је потребно да се у пленуму Законодавног Одбора дозволи генерални претрес о поднетим уредбама, јер знам, да ће бити много уредаба, које ћемо ми може бити ан блок уништити, а чим ми пређемо на претрес у појединостима, значи, да би онемогућили да поједине уредбе униште поништавамо. Зато сам ја, господо, за то, да се свакако задржи генерални претрес за сваку уредбу.

Јоца Јовановић: Па ми смо се о томе јуче споразумили.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Ако смо се овако споразумели ствар је јасна. Ми смо жртвовали генералну дебату у одсецима, те је онда остала ствар овде непромењена. Према томе коначан став треба да гласи овако: »У пленуму Одбора се након прочитања извештаја већине и мањине прелази на генерални претрес у начелу и појединостима по прописима чл. 11. и 12. овога пословника.«

Пера Марковић: Ја мислим, господо, да се тај генерални претрес има водити о целокупном извештају већине и мањине, јер ће без сумње извештај садржати једну санкцију за више уредаба и онда је ту потребна генерална дебата. (Чује се: Треба да буде о свакој уредби.) Не може бити о свакој уредби. Не можемо ми о свакој уредби говорити сат и два сата, али о извештају свакако можемо да говоримо сат и по. Јер како ми имамо преко 300 уредаба, ми ћемо иначе дати Влади оно што она хоће. Ми ћемо дозволити, да ће постати извршним одлуке мимо нас. Ја дакле хоћу да видим како ћемо разумети тај члан.

Јован Ђоновић: Ја мислим, да је интерес одбора да пређе цео тај материјал, али, господо моја, ја се не могу сложити са г. Марковићем, поред свега тога, јер се може десити, да једна секција поднесе извештај за 10 или 15 Уредаба, и онда ми имамо да дискутујемо о тим уредбама, од тих 10 или 15 уредаба, свега пола сата и то ако говорник не говори у име групе, а ако говори у име групе онда сат и по. Међутим за сат и по не може се ништа казати за 15 уредаба.

Ако нећемо да форсирамо чланове одбора да даду само кратке изјаве, ја вас молим, да о свакој уредби имамо само начелан претрес, а одбор неће бити ни луд ни пуст, да одуговлачи дискусију, јер нико није дошао да омета рад одбора или да учини рђаву услугу, да рђаве уредбе постану законом само зато што нису свршене. Зато се са предлогом г. П. Марковића не могу да сложим.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Према томе, господо последњи члан овога чл. 13. управо последња реченица, имала би да гласи: »У пленуму Одбора се након прочитања извештаја већине и мањине прелази без генералног претреса у начелу и појединостима по прописима члана 11. и 12. овог пословника.«

Изволите чути чл. 14.

Заменик секретара **Фехим Курбеговић** чита чл. 14. нацрта о Пословнику:

»Члан 14.

Министри или њихови представници имају у одбору и одсецима право на реч кад год се јаве, па и пошто се реши закључење претреса«.

Јован Маговчевић: Код овога чл. 14. даје се Министрима право, да могу добити реч и по закљученоме претресу. Међутим, господо, ја за то не бих био, већ бих предложио, да тај члан гласи овако: »Министри имају у Одбору и одсецима право на реч кад год се јаве и ако су пред закључење претреса били присутни.«

Љуба Јовановић: Господо, мораће и у Скупштинском пленуму да се дозволи да и помоћници Министра могу говорити, па је с тога потребно, да такав додатак и у наш Пословник за одбор унесемо.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Онда бисмо могли овако казати: »Министри или уопште делегати Министра имају и т. д.« (Чује се: Може, може.)

Пера Марковић: Унети и за стручњаке то право.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Стручњаци немају то право, само Министри или њихови делегати.

Јован Ђоновић: Ја не бих волео да остане овако, да Министри могу говорити и по закљученоме претресу. Молим вас, да то не оставимо. Када се претрес закључи, онда је фактички закључен и онда не треба дозволити, да дође Министар, који није био ту присутан и да мења одлуке одборске. Ако оставимо овако, како је у напрту, ми ћемо само да одуговлачимо рад, јер Министар може и навлаш да дође доцније, а ако овај члан изменимо тако, да Министрима не дозволимо право речи по закљученоме претресу, онда ћемо форсирати да присуствују седницама одбора. И онда кад се закључи претрес не треба им дати реч.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Има реч др. Храсница.

Др. **Халилбег Храсница**: Овде се мисли, кад се закључи претрес и кад је генерални говорник говорио, да се може дозволити министру да рече своје. Кад Министар заступа гледиште Владе, мора му се дати реч да то гледиште брани. Када би претрес био закључен, онда нема смисла дати му реч, али кад има говорника, мора се Министру дати реч.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Има реч господин Љуба Јовановић.

Љуба Јовановић: Смисао би био тај, да Министар може говорити и пошто се реши закључење претреса. Ја бих тако предложио: да место свога »по закључењу претреса« дође: »и пошто се реши закључење претреса«.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: То је измена коју можемо примити. Има реч господин Курбеговић.

Фехим Курбеговић: Ја се слажем са господином Јовановићем. Овим се иде за тим, да се Министру да задња реч, да има права да брани гледиште Владе исто тако као што се окривљеник на претресу брани. (**Љуба Јовановић**: Писам тако мислио.) Нисте тако мислили, али је овако да Министар има завршну реч.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Дакле редакција чл. 14. је сада ова: Министри или њихови делегати имају у Одбору и одсецима право на реч кад год се јаве па и пошто се реши закључење претреса. Прима ли се? (Чује се: Раније је била реч »изасланици«. — **Павле Анђелић**: Увек је у пословницима било »референт, стручњак«.) То је репрезентант Владе, али он може да пошаље и начелника. (**Љуба Јовановић**: Ја сам предложио »представници«.) Пошто нико нема ништа против тога предлога г. Јовановића, онда би дефинитивна редакција чл. 14. гласила овако: »Министри или њихови представници имају у одбору и одсецима право на реч кад год се јаве па и пошто се реши закључење претреса«.

Молим читати чл. 15.

Заменик секретара **Фехим Курбеговић** чита члан 15. који гласи: »При претресу у појединостима сваки члан Одбора (одсека) има право ставити

предлог. Предлози морају бити писмено формулирани и предати председнику. О предлозима за измену и допуњу појединих чланова се гласа после предлога, који је примила Влада, ако није тиме противан предлог сам по себи већ одбачен».

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Ту је сада гарантовано, да се може и у одбору предлог ставити.

Према предлозима, који су сад изнесени, дефинитивна редакција има да гласи: »При претресу у појединостима сваки члан одбора (одсека) има право ставити предлог. Предлози морају бити писмено формулирани и предати председнику. О предлозима за измену појединих чланова гласа се после предлога, ако није тиме противан предлог сам по себи већ одбачен».

Прима ли се овај члан овако редигован? (Прима се.) Објављујем, да је овај предлог примљен.

Молим читати даље.

Заменик секретара **Фехим Курбеговић** чита чл. 16.:

»У одбору и одсецима гласа се дизањем руке. Поименце се гласа кад се гласа о законским предлозима у целости или кад председник то нареди или кад жели половина присутних чланова.

Кад се сврши претрес у појединостима гласа се поименице о закону у целости».

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Прима ли одбор прочитани члан? (Прима.) Објављујем, да је примљен.

Заменик секретара **Фехим Курбеговић** чита чл. 17.:

»Председник односно потпредседник или у случају да је цело председништво спречено најстарији члан одбора (одсека) руководи седницама одбора и одржава ред у одбору (одсеку). У том погледу има он сва права и дужности, које пословник Скупштине признаје председнику Скупштине за руковођење и одржавање реда на скупштинским седницама.

Дневни ред седница Одбора (одсека) утврђује се по предлогу председника решењем одбора без претреса. Дневни ред се може мењати само истим путем».

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Прима ли Одбор чл. 17.? (Прима.) Објављујем, да је примљен.

Заменик секретара **Фехим Курбеговић** чита чл. 18.:

»У колико овај пословник друкчије не прописује имају се аналогно примењивати прописи скупштинског пословника.

Пословник законодавног одбора може се допуњити и изменити решењем Законодавног Одбора».

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Прима ли одбор чл. 18.? (Прима.) Објављујем, да је примљен.

Молим, да се још једанпут прочита пословник па да решимо у целости. (Гласови: Није потребно.)

Господо, нема примедба и према томе смаграм, да је пословник у целости примљен.

Ја ћу дати ову ствар да се умножи и послати свакоме члану и председништву по један егземплар.

Прелазимо на другу тачку дневног реда, а та је конституција секција одбора.

Ми смо се већ нагодили и споразумели, како ћемо изабрати ове секције. Предлог је ту и ја ћу га прочитати и молим све странке, да ме контролишу, да писам што погрешно.

Први одсек јесте одсек за ревизију уредаба Министарства финација и трговине. Чланови су: др. Момчило Пинчић, Настас Петровић; др. Воја Вељковић, Павле Анђелић, др. Грегор Жерјав, Јован Јовановић, др. Анте Дулибић, др. Халилбег Храсница и Јован Ђоновић.

Други одсек, а ту су унутарњи послови и просвете: Миша Трифуновић, Љуба Јовановић, Милорад Вујичић, др. Светислав Поповић, Јован Маговчевић, Михајло Аврамовић, Антон Сушник, Осман Виловић и Етбин Кристан.

Трећи одсек, социјална политика, народно здравље, исхрана: др. Лаза Марковић, Милосав Рајчевић, др. Павле Чубровић, др. Воја Маринковић, Већеслав Вилдер, др. Душан Бошковић, др. Јанко Шимрак, Фехим Курбеговић и Јован Ђоновић.

Четврти одсек, правде, вера, Министарство војно, Председништво Министарског Савета и Спољни послови: др. Жарко Миладиновић, др. Јован Радоњић, Љуба Јовановић, Пера Марковић, др. Илија Шуменковић, Јован Јовановић, др. Анте Дулибић, Фехим Курбеговић и Етбин Кристан.

Пети одсек, саобраћаја, пошта, грађевина, пољопривреде, шума и аграрна политика: Веља Вукичевић, Муфтија Мехмед Алија, Љуба Давидовић, др. Грегор Жерјав, Јосиф Дрофеник, Михајло Аврамовић, др. Стјепан Војнић-Стунић, др. Халилбег Храсница и Етбин Кристан.

Јосип Дрофеник: Наш клуб броји 13 чланова, а заступљен је само са једним чланом у одбору.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Што се тиче другог одсека нисмо се могли нагодити. За нас је меродавно како је која група заступљена у Законодавном Одбору. Група самостојне кметijske странке има у законодавном одбору свега једнога члана, и ви не можете према нашем броју имати више од једнога члана, и пошто имамо пет секција дошло је на четири секције један члан. Група самостојне кметijske странке изазива је жељу, да им се даде још један члан одбора, што према њиховом броју не може да буде, сем ако хоћете да повећамо број чланова у 2. одсеку.

Др. **Јанко Шимрак**: Ми се, господо, морамо придржавати закона. Ствар је врло важна и како наш пословник прописује они немају права и према томе они то што траже не могу добити.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Ми по пословнику можемо да изаберемо 5 до 15 чланова и можемо да узмемо 10 чланова и да за једнога члана метнемо г. Дрофеника. Ја морам приметити, да су две највеће странке наше Демократска и Радикална, да су они дали по некога од својих чланова одбора странкама мањине и ја мислим, да се г. Шимрак не може на то потужити, ако на тај начин и г. Дрофеника уведемо као члана 2. секције.

Сад прелазимо на 3. тачку дневног реда: конституција одбора и избор председника. Пошто се у томе погледу још није постигао споразум и пошто морамо да закључимо ову седницу, да би